

СЛІДЧИЙ СУДДЯ ЯК ГАРАНТ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

INVESTIGATING JUDGE AS A LEGALITY GUARANTOR IN APPLYING CRIMINAL PRODEDURE ENSURING MEASURES AT THE PRE-TRIAL INCESTIGATION STAGE

Малютін А.Д.,
студент V курсу

*Навчально-науковий інститут права
Університету державної фіскальної служби України*

Усатий Г.О.,
к.ю.н., доцент, с.н.с.,

доцент кафедри кримінального права та кримінології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена дослідженню проблематики забезпечення слідчим суддею законності при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження на стадії досудового розслідування. Виявлено проблеми дотримання прав учасників кримінального провадження, що виникають при застосуванні окремих видів заходів забезпечення кримінального провадження, у т. ч. й запобіжних заходів, запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: слідчий суддя, заходи забезпечення кримінального провадження, запобіжні заходи, законність, підозра, сторони.

Статья посвящена исследованию проблематики обеспечения следственным судьей законности при применении мер обеспечения уголовного производства на стадии досудебного расследования. Выявлены проблемы соблюдения прав участников уголовного судопроизводства, возникающие при применении отдельных видов мер обеспечения уголовного производства, в т. ч. и мер пресечения, предложены пути их разрешения.

Ключевые слова: следственный судья, меры обеспечения уголовного производства, меры пресечения, законность, подозрение, стороны.

The article discusses the issues of provision by the investigating judge the legality by application of criminal proceedings ensuring measures at the pre-trial investigation stage. Attention is paid to the function that performs the investigating judge in criminal proceedings, and the direction of improving judicial control over criminal proceedings under preliminary investigation. Author outlines the most common conflicts with which the investigating judges have to face in their practice.

There are analyzed the main reasons complicating the provision by the investigating judge the legality of criminal proceedings ensuring measures application at the pre-trial investigation stage, suggested the ways of their solution. Also analyzed judicial practice of applying the investigating judges of first instance courts of procedural law in dealing with issues connected with the restriction of constitutional rights and freedoms during the preliminary investigation. This article deals with judicial practice of applying the investigating judges of first instance courts of procedural law in dealing with issues connected with the restriction of constitutional rights and freedoms during the preliminary investigation.

Legality is one of the basic principles of criminal proceedings, the implementation of which focused on implementation of tasks of criminal proceedings, and set to provide impartial and legitimate procedural decisions made by subjects of criminal proceedings, protection of rights, freedoms and legal interests of participants of criminal proceedings.

Implementation of judicial control over observance of the rights, freedoms and interests of individuals in criminal proceedings applicable Criminal procedural code of Ukraine entrusted to the investigating judge, which is the guarantor, in particular, by the authority to ensure application of the criminal proceedings ensuring measures.

Key words: investigating judge, criminal proceedings ensuring measures, preventive measures, legality, suspicion, parties.

Законність є однією з основних засад кримінального провадження, реалізація якої спрямована на виконання завдань кримінального провадження, і полягає у забезпеченні прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень суб'єктами кримінального провадження, охороні прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження.

Виступаючи кримінальною процесуальною гарантією дотримання встановлених законом прав та інтересів учасників кримінального провадження, законність відображає форму реалізації волі й інтересів народу в кримінальному процесуальному законі та пронизує усі стадії кримінального провадження.

Здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні чинним КПК України покладено на слідчого суддю. Реалізація зазначеним суб'єктом контролю за дотриманням законності під час досудового розслідування здійснюється, зокрема, за рахунок повноважень щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Кримінальний процесуальний примус та класифікацію його видів досліджували такі радянські учені-процесуалісти: А. Н. Ахпанов, Б. Т. Базилев, Г. Н. Ветрова, З. Д. Єнікєєв, З. З. Зінатулінін, В. Г. Капустянський, З. Ф. Коврига, В. М. Корнуков, Ф. М. Кудін, І. Л. Петрухін, В. С. Чистякова тощо.

Серед вітчизняних вчених-процесуалістів дослідженню інституту слідчого судді присвятили свої праці: Ю. М. Грошевий, Т. В. Данченко, В. Т. Маляренко, О. Р. Михайленко, М. М. Михєєнко, В. Т. Нор, М. А. Погорєцький, Т. В. Садова та ін.

При цьому в наукових дослідженнях проблемні питання гарантування слідчим суддею законності під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження залишаються недостатньо висвітленими, у зв'язку з чим представлена робота зберігає свою актуальність.

Метою статті є дослідження процесуального статусу слідчого судді як суб'єкта забезпечення законності під час досудового розслідування, аналіз окремих проблемних аспектів, що виникають при вирішенні слідчим суддею питань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Кримінальні процесуальні гарантії становлять гуманістичний бік кримінальної процесуальної форми, спрямовуючи її елементи на максимально можливе недопущення порушення природних прав і свобод людини і громадянина, законних інтересів усіх учасників кримінального судочинства, з одночасним забезпеченням об'єктивного і ефективного кримінального переслідування і доступності правосуддя [1, с. 260-261].

Забезпечення законності під час досудового розслідування має вкрай важливе значення, адже порушення прав людини на першій стадії кримінального процесу зумовить негативні наслідки для подальшого судового розгляду і кримінального провадження в цілому, подібно правилу «плодів отруйного дерева» (fruit of the poisonous tree) [2, с. 359; 3, с. 12-18]. Останнє правило закріплено у ч. 1 ст. 87 КПК України: недопустимими є докази, здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок суттєвого порушення прав та свобод людини. У зв'язку з тим, що досудове розслідування – це діяльність уповноважених суб'єктів, спрямована, зокрема на збирання, дослідження, оцінку, перевірку і використання доказів, яка у визначених законом випадках здійснюється із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження (тимчасовий доступ до речей і документів – глава 15 КПК України, тимчасове вилучення майна – глава 16 КПК України), вищезазначене правило «плодів отруйного дерева» є належним до досліджуваного питання.

Взагалі, вимога дотримання прав і свобод особи у кримінальному судочинстві має вельми специфічний характер, адже законом передбачено можливість їх обмеження у порядку, визначеному КПК України, у тому числі і шляхом застосування заходів забезпечення кримінального провадження [4, с. 76-77].

Відповідно до змісту Розділу II КПК України виключно слідчий суддя під час досудового розслідування у кримінальному провадженні за клопотанням відповідних осіб вирішує питання про застосування таких заходів забезпечення кримінального провадження як привід, накладення грошового стягнення, тимчасове обмеження підозрюваного у користуванні правом, відсторонення від посади, тимчасовий доступ до речей і документів, тимчасове вилучення майна, арешт майна [5].

Потрібно також зазначити, що виключно слідчим суддею в ході досудового розслідування за клопотанням слідчого, яке узгоджене з прокурором, вирішуються питання про застосування таких особливих заходів забезпечення кримінального провадження, як запобіжних заходів. Зокрема, таких, як особисте зобов'язання, особиста порука, застава, домашній арешт, тримання під вартою, а також затримання особи, яке у відповідності до ч. 2 ст. 176 КПК України є тимчасовим запобіжним заходом.

При цьому, КПК України виділяє декілька форм нагляду слідчим суддею за законністю в питаннях позбавлення свободи певної особи під час досудового розслідування, які умовно можна поділити на активну і пасивну.

Активна форма нагляду за дотриманням прав особи, як справедливо зауважують Л. В. Омельчук, Х. І. Клімковська, полягає в слідчого судді права самостійно ініціювати перевірку законності позбавлення свободи певної особи в межах територіальної юрисдикції відповідного суду [6, с. 98-105]. Зазначеними правами слідчий суддя наділяється ст. 206 КПК України, положення якої, разом з тим покладають на слідчого суддю обов'язок постановити ухвалу, якою зобов'язати будь-який орган державної влади чи службову особу, під вартою яких тримається особа, негайно доставити цю особу до слідчого судді для з'ясування підстав позбавлення свободи у випадку, якщо слідчий суддя отримує відомості, які створюють обґрунтовану підозру, що в межах територіальної юрисдикції суду знаходиться особа, позбавлена свободи за відсутності судового рішення, яке набрало законної сили, або

не звільнена з-під варти після внесення застави. При цьому не має значення, з яких джерел слідчий суддя отримує такі відомості, головне, щоб вони створювали обґрунтовану підозру у наявності, передбачених ч. 2 ст. 206 КПК України обставин.

Пасивна форма судового контролю реалізується через розгляд слідчим суддею клопотань слідчого, прокурора, а у визначених законом випадках – сторін кримінального провадження про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Реалізація слідчим суддею другої (пасивної) форми судового контролю має свою специфіку, в залежності від низки ознак, зокрема, виду заходу забезпечення кримінального провадження, про застосування якого належить вирішити питання.

Так, у практиці слідчих суддів виникають деякі проблемні питання при розгляді клопотань слідчих про надання тимчасового доступу до речей та документів.

Під час розгляду питання про надання тимчасового доступу до речей та документів (в порядку ч. 4 ст. 163 КПК України) у присутності особи, в якій перебувають речі та документи, слідчі судді стикаються з тим, що процесуальний статус такої особи КПК України не визначений, у зв'язку з чим представник юридичної особи, який бажав взяти участь у судовому засіданні, не зміг належним чином оформити довіреність від імені юридичної особи, в якій слід було зазначити обсяг прав та обов'язків представника. З метою вирішення такої колізії необхідно доповнити КПК України нормою, яка визначатиме процесуальний статус особи, у володінні якої знаходяться такі речі та документи, що забезпечуватиме можливість оскарження рішень слідчого судді щодо обмеження її прав.

При цьому, вирішуючи питання про надання тимчасового доступу до речей та документів, слідчий суддя повинен враховувати зміст положень ч. 1 ст. 86, ч. 2, 3 ст. 93 КПК України, застосування стороною кримінального провадження такого способу збирання доказів, як вилучення речей чи документів (ч. 7 ст. 163 КПК України) під час отримання доступу до речей і документів, може здійснюватися у випадках, якщо:

1) особа, у володінні якої знаходяться речі або документи, не бажає добровільно передати їх стороні кримінального провадження або є підстави вважати, що вона не здійснить таку передачу добровільно після отримання відповідного запиту чи намагатиметься змінити або знищити відповідні речі або документи;

2) речі та документи, згідно зі ст. 162 КПК України, містять охоронювану законом таємницю, і таке вилучення необхідне для досягнення мети застосування цього заходу забезпечення.

Такого правового висновку дійшов Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Випадки, коли клопотання про надання доступу до речей і документів обґрунтовано лише формально, до нього не додано жодного доказу на обґрунтування викладених слідчим або іншим учасником кримінального провадження, який має право на його подання, доводів, не можуть бути оцінені як недоліки клопотання, оскільки свідчать про їх необґрунтованість. У таких випадках видається правильною практика слідчих суддів, які відмовляють у задоволенні клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів на підставі ст. 132 КПК України.

Однак, необхідно враховувати, що лише у випадку подання клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, зазначається про неможливість іншим способом довести обставини, які передбачається довести за допомогою цих речей і документів. За таких обставин вимога слідчих суддів до осіб, які звертаються із клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів, доводити, що іншими

способами довести обставини, які передбачається довести за допомогою цих речей і документів, неможливо, є неправомірною.

Положення ст. 163 КПК України, що передбачає можливість розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів без виклику особи, в якій вони знаходяться, закладає, на думку І. В. Гловюк та С. В. Андрусенко, з якими потрібно погодитись, надто високий стандарт доказування [8, с. 294-295]. Надання достатніх доказів реальності загрози є ускладненим, оскільки потребує аналізу і оцінки суб'єктивної зацікавленості особи, у володінні якої знаходяться речі та документи, а також її намірів, і підтвердження її певними документами. Неправильна ж оцінка такої загрози та її реальності може призвести до знищення, приховування речей та документів. Адже особа, у володінні якої знаходяться подібні речі та документи, отримавши судовий виклик, вже зможе або приховати їх, або знищити, у разі, якщо вона у цьому зацікавлена, або іншим чином підготуватися до негативного для неї розвитку подій у разі винесення ухвали про надання тимчасового доступу. Тому, доцільним було б закріпити інший стандарт доказування для прийняття цього рішення – розумної підозри про можливість зміни або знищення речей чи документів, що дозволяло б приймати рішення про розгляд клопотання без виклику особи, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, і не зобов'язувало б суб'єкта подання клопотання надавати достатню сукупність доказів про наявність реальної загрози. Адже, як точно вказує О. В. Смирнов, достатність фактичних обставин – підстав рішень повинна пов'язуватися: для основних рішень – з доведеністю; для допоміжних – підготовчих – з вірогідністю; допоміжних – операційних і процедурних, як правило, – з факультативною достовірністю, яка не приймає, однак, форми доведеності [9, с. 82].

При вирішенні питання про застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження як тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом (глава 13 КПК України), з метою недопущення порушення прав особи, слідчий суддя повинен враховувати особливості розгляду відповідного клопотання, положення ч. 2 ст. 151 КПК України, зокрема, таке клопотання може розглядатися лише за участі підозрюваного, його захисника. У зв'язку з цим виникає питання, як повинен діяти слідчий суддя у випадку неявки підозрюваного у судові засідання. Відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства можливі два шляхи вирішення вказаного питання: перший – відкласти судовий розгляд, вжити заходи щодо забезпечення явки особи; другий – розглянути клопотання без участі підозрюваного або його захисника з метою додержання триденного строку, встановленого ч. 1 ст. 151 КПК України. Розділяючи думку М. А. Макарова, вважаємо, що вказана законодавча конструкція потребує доповнення положенням про можливість розгляду клопотання у разі неявки підозрюваного, захисника в судові засідання [10, с. 184].

Практика розгляду слідчими суддями зазначеної категорії клопотань свідчить про необхідність з'ясування таких обставин з метою захисту прав особи: відомостей про суспільну небезпеку підозрюваного (чи притягувався раніше до адміністративної, кримінальної відповідальності, чи надавав активне сприяння правоохоронним органам у встановленні істини); відомостей про негативні наслідки, що можуть настати для близьких родичів унаслідок застосування цього заходу; у справах, пов'язаних із порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, – відомості про наявність іншого джерела доходів, окрім як від керування транспортом [11, с. 17]. Наприклад, Лозівським міськрайонним судом Харківської області відмовлено у задоволенні клопотання

слідчого про продовження тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом (правом керування транспортним засобом) підозрюваному, оскільки це право є єдиним джерелом його заробітку, адже підозрюваний працює на підприємстві водієм [12].

При застосуванні запобіжного заходу слідчому судді потрібно враховувати положення ст. 178 КПК України, перевіряти повноту даних про підозрюваного чи обвинуваченого, відомості про судимість, про злочин (кримінальне правопорушення), наявність протоколів затримання особи, дату і час затримання. Поширені випадки, коли клопотання про обрання запобіжних заходів надходять до суду безпосередньо перед закінченням установленого законом строку, що позбавляє слідчих суддів можливості ретельно вивчити матеріал, перевірити наявність підстав для обрання підозрюваному (обвинуваченому) запобіжного заходу у вигляді саме тримання під вартою. Крім того, у клопотаннях слідчих та прокурорів не завжди конкретизуються підстави, за наявності яких є необхідність у продовженні строку тримання під вартою, не обґрунтовується винятковість цього запобіжного заходу. У клопотаннях про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту не зазначається початок строку тримання осіб під вартою, через що виникають певні проблеми у подальшому винесенні слідчими суддями ухвал.

Під час винесення ухвал про застосування запобіжного заходу слідчі судді повинні правильно визначати дату закінчення дії таких запобіжних заходів, як тримання під вартою або домашній арешт; розмір застави у визначених законом випадках під час застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; в ухвалі про застосування запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою, необхідно вказувати обов'язки, передбачені ч. 5 ст. 194 КПК України, що покладаються на підозрюваного, обвинуваченого, та у випадках, установлених законодавством, строк, на який їх покладено. Дотримання слідчим суддею вказаних норм процесуального законодавства виступає гарантією забезпечення законності при застосуванні запобіжних заходів.

Таким чином, комплекс повноважень, які складають правовий статус слідчого судді, передбачений чинним КПК України, дає змогу вести мову про останнього як гаранта забезпечення законності під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження. При цьому, виступаючи гарантом законності, слідчий суддя виступає не лише в якості пасивного арбітра, кримінальні процесуальні норми передбачають можливість його активної процесуальної поведінки.

Разом з тим на сьогодні існують проблемні питання, що стосуються забезпечення слідчим суддею законності під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Насамперед вони обумовлені певною мірою неврегульованістю окремих процесуальних аспектів застосування заходів забезпечення кримінального провадження, допущенням певних помилок слідчими, прокурорами при складанні відповідних клопотань. Тому з метою недопущення порушень прав особи при застосуванні розглядуваних заходів доцільно проводити спільні заходи органами досудового розслідування, прокуратури та слідчими суддями, які організовуватимуться відповідно Державною судовою адміністрацією спільно з Генеральною Прокуратурою та Міністерством внутрішніх справ України, де обговорюватимуться проблеми правозастосування і надаватимуться відповідні роз'яснення та рекомендації. При цьому забезпечення слідчим суддею законності не обмежується виключно знанням законодавства, і лише в сукупності з такими якостями як розумність і здатність приймати справедливі рішення є кожному конкретному випадку роблять його «процесуальним гарантом».

ЛІТЕРАТУРА

1. Сердюк В. А. Загальна характеристика процесуальних гарантій забезпечення прав і свобод особи у кримінальному процесі (при здійсненні кримінального переслідування) / В. А. Сердюк // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1.
2. Павлишин А. Окремі питання допустимості доказів за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р. / А. Павлишин // Вісник Львівського університету. Серія : Юридична. – 2014. – Вип. 59. – С. 356–364.
3. Глобенко О. Плоды отравленного дерева / О. Глобенко // Уголовное судопроизводство. – 2006. – № 2. – С. 12–18.
4. Гусаров В. М. Проблеми застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження / В. М. Гусаров // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки. – 2014. – Вип. 6–2. – Т. 4. – С. 76–80.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
6. Омельчук Л. В. Процесуальний статус слідчого судді в кримінальному процесі України / Л. В. Омельчук, Х. І. Клімовська // Вісник Академії адвокатури України. – 2014. – № 3 (31). – Т. 11. – С. 98–105.
7. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14>
8. Гловюк І. В. Тимчасовий доступ до речей і документів як захід забезпечення кримінального провадження, спрямований на збирання та перевірку доказів / І. В. Гловюк, С. В. Андрусенко // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3–2. – С. 293–296.
9. Смирнов А. В. Достаточность фактических оснований уголовно-процессуальных решений / А. В. Смирнов // Правоведение. – 1983. – № 5. – С. 80–86.
10. Макаров М. А. Прийняття слідчим суддею рішення про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом / М. А. Макаров // Право і суспільство. – 2015. – № 6. – Ч. 3. – С. 182–187.
11. Загальна характеристика та порядок застосування тимчасово обмеження в користуванні спеціальним правом : Методичні рекомендації / Удовенко Ж. В., Юсупов В. В., Сокиран М. Ф., Йовенко І. І. – К. : Національна академія внутрішніх справ, 2014. – 32 с.
12. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.

УДК 343.1

ПРО КРИТЕРІЙ ІСТИНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

THE CRITERIA OF TRUTH IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Мирошніченко Ю.М.,

к.ю.н., доцент кафедри права та публічного адміністрування

Маріупольський державний університет

Стаття присвячена з'ясуванню питання про те, яким чином у кримінальному судочинстві можлива перевірка істинності знань про обставини минулих подій. На підставі аналізу філософських та юридичних джерел відстоюється думка про те, що основним критерієм достовірності одержуваних в кримінальному провадженні знань є практика, поряд з якою доцільне використання інших, допоміжних – неемпіричних засобів перевірки істинності здобутого знання.

Ключові слова: кримінальне провадження, кримінально-процесуальне пізнання, критерій істини.

Статья посвящена выяснению вопроса о том, каким образом в уголовном судопроизводстве возможна проверка истинности знаний об обстоятельствах прошлых событий. На основании анализа философских и юридических источников отстаивается мысль о том, что основным критерием достоверности получаемых в уголовном производстве знаний является практика, наряду с которой целесообразно использование других, вспомогательных – неэмпирических средств проверки истинности полученного знания.

Ключевые слова: уголовное производство, уголовно-процессуальное познание, критерий истины.

The article describes the way in which the truth of case's background may be tried. Based on the philosophical and legal sources analyzed, the author proves that the main criterion of the truth of knowledge obtained in terms of criminal proceedings is practice. The application of a practical criterion is always particular as the truth itself is particular too. Certain forms of practice in different fields of cognitive activity are materialized in a different way. This is related to implicit and explicit trial of truth. In terms of indissoluble dialectic connection these two forms of practicing are complimenting each other and finally provides for the truth of knowledge obtained. In criminal proceedings practice is also a source of authentic material which carries the cognitive process from the point of problem to the point of hypothesis and than to the point of truth. Moreover, it is criteria for trying the truth of inquest.

The analysis of different sources proves that most of the proponents of dialectic and materialistic approach to solving the problem of truth in criminal proceedings define the practice as the «basic», «the most important», «leading», «deciding» criteria of truth. Hence, there exist other ways to try the truth of the inquest. The author proves that the theory of criminal and procedural establishment despite its dialectic and materialistic basis, can and must apply rational approaches to finding the truth designed with the framework of other philosophical concepts. Simplicity, clearness, obviousness, commonness and other non empirical indicators of truth must be included into the mechanism of trying the truth of evidence and objections of the parties to the criminal case used by the jury.

The author concludes that further research on the topic of the criteria if truth in criminal proceedings are topical due to the need not only to criticize scientific theories of truth in criminal proceedings in general but also because of specificity of interrelations between the subject and the object to criminal proceedings as well as the complicity of retrospective investigations and background truth trial.

Key words: criminal proceedings, criminal and procedural inquest, criteria of truth.

Суттєве поглиблення змагальних засад кримінального судочинства, яке відбулося з уведенням в дію Кримінального процесуального кодексу України 2012 року, загострило давню полеміку щодо характеру істини та методів її пізнання в кримінальному процесі, теоретики якого, як і раніше, розділені на два основні «наукові табори». Одні

з них наполягають на необхідності відшукування в кожній справі матеріальної істини як єдиної підстави для ухвалення обвинувального вироку, тоді як інші заявляють про несумісність об'єктивної істини і змагальності судочинства або цілком заперечують можливість осягнення об'єктивної істини в умовах кримінального процесу, зали-